AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË
QENDRA E KËRKIMEVE ARKEOLOGJIKE

FAIK DRINI

BIBLIOGRAFI E ARKEOLOGJISË DHE E HISTORISË SË LASHTË TË SHQIPËRISË

1972 - 1983

10 [1

AKADEMIA E SHKENCAVE E RPS TË SHQIPËRISË
QENDRA E KËRKIMEVE ARKEOLOGJIKE

FAIK DRINI

BIBLIOGRAFI E ARKEOLOGJISË DHE E HISTORISË SË LASHTË TË SHQIPËRISË

1972-1983

TIRANË, 1985

ACADEMIE DES SCIENCES DE LA RPS D'ALBANIE
CENTRE DE RECHERCHES ARCHEOLOGIQUES

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

FAIK DRINI

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 55939
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 10/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

BIBLIOGRAPHIE
DE L'ARCHEOLOGIE ET DE L'HISTOIRE ANCIENNE D'ALBANIE

1972-1983

TIRANA, 1985

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Bibliografia që po paraqesim pasqyron, për aq sa lejojnë kërkesat e një përmbledhësi të këtij lloji, arritjet e punës kërkimore e shkencore në fushën e arkeologjisë dhe të historisë së lashtë të Shqipërisë, të cilat kanë gjetur dritën e botimit dhe i janë parashtruar opinionit shkencor gjatë periudhës ndërmjet viteve 1972-1983. Ajo është vazhdim i «Bibliografisë së arkeologjisë dhe historisë së lashtë të Shqipërisë (1945-1971)» të hartuar nga Bep Jubani dhe të botuar në vitin 1972, e cila përbën punimin e parë të rëndësishëm në serinë e botimeve bibliografike për arkeologjinë dhe historinë e lashtë të Shqipërisë aq të nevojshme si për specialistët, ashtu edhe për një rreth më të gjerë të interesuarish.

Vitet 1972-1983 që përfshin kjo bibliografi karakterizohen nga përpjekjet serioze për një studim më të thelluar të një numri problemesh me rëndësi të madhe shkencore dhe kombëtare, duke filluar nga formimi i etnosit ilir e deri në formimin e kombësisë shqiptare, të trajtuar në Kuvendin I të Studimeve Ilire (Tiranë, 15-20 shtator 1972). Gjatë kësaj periudhe prej rreth dhjetë vjetësh pas kësaj ngjarjeje të shënuar në jetën shkencore të vendit mendimi arkeologjik shqiptar ka ecur më përpara dhe ka fituar një përparësi të plotë tashmë të pranuar në rrethet shkencore të fushës së ilirologjisë dhe të historisë së shqipëtarëve të hershëm. Kjo është bërë e mundur në sajë të parashtrimit dhe analizës së një numri të madh argumentesh të përftuara nga zgjerimi i mëtejshëm i kërkimeve, të cilat morën një shtytje të re sidomos pas krijimit të Qendrës së Kërkimeve Arkeologjike në vitin 1976. Bibliografia që po paraqesim dëshmon qartë për përmasat e gjera dhe shtimin e ritmeve të këtyre kërkimeve.

Në këtë bibliografi, sikurse edhe në të parën, kanë hyrë të gjitha punimet arkeologjike dhe historike të autorëve tanë dhe të huaj të botuar në shtypin tonë, si dhe ato të autorëve tanë të botuar në shtypin e huaj si artikuj studimorë, kumtesa,

referate, raporte gërmimesh, diskutime e kritika, që, si tematikë, përfshijnë kryesisht periudhat prehistorike, protohistorike e historike ilire si dhe mesjetare shqiptare. Kanë hyrë gjithashtu edhe disa punime me karakter gjuhësor e etnografik që hedhin dritë mbi aspekte të ndryshme të problemit iliro-shqiptar. Nuk janë përfshirë në të artikujt me karakter shkencor-popullor të botuar në shtypin e përditshëm.

Zërat në bibliografi, me përjashtim të diskutimeve, jepen me një shpjegim të shkurtër të përmbajtjes në dy versione, shqip e frëngjisht, duke patur në krye krahas titullit në origjinal edhe titullin e përkthyer në frëngjisht ose edhe në shqip, për rastet kur artikujt janë shkruar në gjuhë të huaj. Organet ku janë botuar artikujt janë dhënë me shkurtime të shpjeguara në një listë që jepet në krye të punimit. Shënimet për përmbajtjen e aparatit ilustrativ që shoqëron çdo artikull si dhe për numrin e faqeve janë dhënë në gjuhën në të cilën janë shkruar artikujt me shkurtimet fig. për figurë, tab. e pl. për tabelë dhe f. e pp. për faqe. Në fund të të dhënave bibliografike për çdo zë është shënuar nëse materiali shoqërohet me një përmbledhje (Rés. fr. dhe Sum. angl). apo është përkthyer i plotë (Trad. fr.). Përmbledhja, përkthimi i plotë si dhe ilustrimet janë përfshirë në numrin e përgjithshëm të faqeve të shënuar për çdo artikull. Renditja e zërave sipas autorëve është bërë në bazë të rendit alfabetik, ndërsa për renditjen e zërave të çdo autori është zbatuar kriteri kronologjik. Bëjnë përjashtim vetëm rastet për zërat e Kuvendit I të Studimeve Ilire (15-20 shtator 1972), të cilët, edhe pse në formë të përmbledhur janë botuar më 1974, janë renditur përpara botimeve të mëparshme të tyre në ndonjë organ tjetër.

Bibliografia është e pajisur me një tregues të qendrave arkeologjike të renditura sipas alfabetit dhe sipas rretheve.

Zërat e shumtë të kësaj bibliografie, tematika e gjerë dhe numri i autorëve janë një dëshmi e qartë e rritjes së forcave në fushën e arkeologjisë shqiptare, e cila është bërë e mundur në saje të kujdesit të vazhdueshëm të Partisë dhe të shokut Enver Hoxha.

Arkeologjia jonë e re është vepër e Partisë, sepse është Partia ajo që qysh në hapat e parë e orientoi atë drejt shkencërisht, duke e vendosur mbi bazat e metodologjisë së përparuar shkencore të marksizëm-leninizmit, mbi bazat filozofike materialiste-dialektike.

La bibliographie que nous présentons reflète, dans la mesure où le permettent les exigences d'un recueil de ce genre, les résultats du travail de recherche scientifique accompli dans le domaine de l'archéologie et de l'histoire ancienne d'Albanie et qui ont été publiés et présentés à l'opinion scientifique pendant la période 1972-1983. Elle fait suite à la «Bibliographie de l'archéologie et de l'histoire antique de l'Albanie (1945-1971)» rédigée par Bep Jubani et publiée en 1972, laquelle constitue le premier travail important dans la série des publications bibliographiques concernant l'archéologie et l'histoire ancienne d'Albanie si utiles tant pour les spécialistes, que pour un cercle plus large d'intéressés.

Les années 1972-1983 comprises dans cette bibliographie se caractérisent des efforts sérieux en vue d'une étude plus profonde sur un nombre de problèmes de portée scientifique et nationale, depuis la formation de l'ethnie illyrienne jusqu'à la formation de la nation albanaise, ceux-ci traités au Ier Colloque des Etudes Illyriennes qui a tenu ses assises à Tirana, du 15 au 20 septembre 1972. Pendant cette période embrassant environ dix années, après cet événenment marquant pour la vie scientifique du pays, la pensée archéologique albanaise a progressé davantage et a pu acquérir une priorité indiscutable déjà admise dans les milieux de savants du domaine de l'illyrologie et de l'histoire des anciens Albanais. Ceci est rendu possible grâce à l'exposé et l'analyse d'un grand nombre d'arguments obtenus par l'élargissement plus poussé des recherches qui ont connu une nouvelle impulsion surtout après la fondation du Centre de Recherches Archéologiques en 1976. La bibliographie que nous présentons témoigne clairement des larges dimensions et de l'accroissement des rythmes de ces recherches.

Dans cette bibliographie, toute comme dans la première, ont été insérés tous les travaux archéologiques et historiques

des auteurs albanais et étrangers, qui ont paru dans notre presse, ainsi que les travaux de nos auteurs publiés dans la presse étrangère; articles d'étude, communications, rapports, comptes rendus de fouilles, interventions et études critiques, dont la thématique embrasse principalement les périodes préhistorique, protohistorique et historique illyriennes, ainsi que le Moyen Age albanais. Y ont été insérés aussi des travaux de caractère linguistique et ethnographique mais qui éclaircissent différents aspects du problème illyro-albanais. Les articles de caractère divulgatif publiés dans la presse quotidienne n'y sont pas inclus.

Dans cette bibliographie tous les articles, à l'exception des discussions, sont présentés avec une brève explication de leur contenu en deux versions, albanaise et française, ayant en tête à côté du titre de l'original également celui traduit en français ou même en albanais pour les cas où les articles sont écrits en langue étrangère. Les organes de publication sont présentés par des abréviations expliquées dans une liste figurant en tête de ce travail. Les notes relatives au contenu de l'appareil illustratif accompagnant chaque article ainsi qu'au nombre des pages sont données aussi par des abréviations telles que fig. pour figure, tab. et pl. pour table, f. et pp. pour pages. A la fin des données bibliographiques pour chaque article existent des notes expliquant si l'article est accompagné d'un résumé (Rés, fr. et Sum. angl.) ou traduit intégralement (Trad. fr.). Le résumé, la traduction intégrale ainsi que les illustrations sont compris dans le nombre général de pages notées pour chaque article. L'ordre des articles selon les auteurs est accompli en se basant sur celui alphabétique, alors que pour ce qui est des articles de chaque auteur on a pris en considération le critère chronologique. Y font exception uniquement les cas relatifs aux articles du Ier Colloque des Etudes Illyriennes (15-20 septembre 1972), lesquels, malgré leur publication sous forme de recueil en 1974, sont rangés avant leurs publications antérieures dans d'autres organes.

La bibliographie est munie d'un index des centres archéologiques rangés d'après l'ordre alphabétique ainsi que selon les districts.

Les nombreux articles de cette bibliographie, sa vaste thématique et le nombre d'auteurs qui y figurent sont un témoignage évident de la croissance des forces engagées

dans le domaine de l'archéologie, ce qui a été favorisé par la sollicitude constante du Parti et du camarade Enver Hoxha.

Notre jeune archéologie est l'oeuvre du Parti, car c'est le Parti qui a orienté ses premiers pas dans la juste voie scientifique, en la faisant reposer sur les bases de la méthodologie scientifique avancée du marxisme-léninisme et de la philosophie matérialiste-dialectique.

SHKURTIME *(ABREVIATIONS)*

«A.C.I.P.» — «Atti del Colloquio Internazionale di Preistoria e Protoistoria della Daunia»

«B.A.» — «Buletin Arkeologjik»

«B.A.I.S.E.» — «Bulletin de l'Asssociation Internationale d'Etudes du Sud-Est Européen»

«B.SH.» — «Buletin Shkencor»

«C.A.H.» — «The Cambrige Ancient History»

«Gj.A.» — «Gjurmime Albanologjike»

«Gj. GJ.» — «Gjurmë e Gjurmime»

«I.A.M.» — «Interaction and acculturation in the Mediterranean»

«J.O.P.» — «Jadranska obala u prehistoriji. Kulturni i etnicki problemi»

«K.I.S.I.» — «Kuvendi I i Studimeve Ilire»

«K.K.S.E.» — «Konferenca Kombëtare e Studimeve Etnografike»

«K.M.SH.» — «Kumtar i Muzeut Popullor — Shkodër»

«K.P.» — Kultura Popullore»

«M.A.P. — «Mjeshtrit dhe Arkitektura Popullore»

«M.C.P.T.» — «Modes de contacts et processus de transformation dans les sociétés anciennes»

«M.H.» — «Monumentet historike në vendin tonë»

«M.K.SH.» — «Monumente të Kulturës në Shqipëri»

«M.M.» — «Mbrojtja e Monumenteve»

«M.S.A.D.» — «Materiale të Sesionit Arkeologjik, Durrës»

«S.A.» — «Studia Albanica»

«S.F.» — «Studime Filologjike»

«S.H.» — «Studime Historike»

«S.Z.» — «Südosteuropa Zwischen 1600 und v. Chr.»

«SH.M.» — «Shtëpi Muze»

«SH.T.T.» — «Shqiptarët dhe trojet e tyre»

«T.A.A.» — «Traditat në arkitekturë dhe në art»

«T.N.SH» — «Traditat ndërtimore në Shqipëri»

«U.I.N.» — «Utvrdena ilirska naselja»

«Z.A.S.» — «Zbulimet arkeologjike në Skrapar»

1. **Vendim i Këshillit të Ministrave Nr. 172, dt. 2.VI.1961 «Mbi shpalljen e qyteteve muze»** *(Arrêt du Conseil des Ministres. Nr. 172, le 2.VI.1961 «Sur la proclamation des villes musées»)*, «MM», 1972, 1, f. 24-35.

2. **Rregullorja për mbrojtjen e monumenteve kulturore e historike aprovuar në dt. 1.VI.1972 nga Ministria e Arsimit dhe e Kulturës** *(Règlement sur la protection des monuments de culture et historiques approuvé par le Ministère de l'Enseigement et de la Culture)*, «MM», 1972, 1, f. 41-51.

3. **ENVER HOXHA, Nga fjala në mbledhjen e Sekretariatit të KQ të PPSH më 20 dhjetor 1974** *(Discours prononcé au Secrétariat du CC du PTA le 20 décembre 1974),* «Zëri i Popullit», 1975, 19 janar, Nr. 16 (8247).

4. **ENVER HOXHA, «Raport në Kongresin VII të PPSH»** *(«Rapport au VIIe Congrès du PTA»)* Tiranë 1976, f. 181-184.

5. **ENVER HOXHA, Përshëndetje drejtuar popullit të Gjirokastrës me rastin e inagurimit të Qendrës Muzeale dhe të Obeliskut, 24 maj 1977** *(Salut au peuple de Gjirokastër à l'occasion de l'inauguration du Centre des Musées et de l'Obélisque, le 24 mai 1977),* (Zëri i Popullit», 1977, 24 maj, Nr. 125 (8984).

6. **ENVER HOXHA, «Kur e sotmja qëndron mbi themele të çelikta, e ardhmja është e siguruar»** *(«Quand le présent repose sur des fondements d'acier, l'avenir est assuré»),* Tiranë, 1978, f. 44-45.

7. **Shoku Enver Hoxha flet në një miting para punëtorëve të Ksamilit dhe viziton Butrintin** *(Le camarade Enver Hoxha prononce un discours dans un meeting devant les ouvriers de Ksamil et visite Butrint),* «Zëri i Popullit», 1978, 28 mars, Nr. 74. (9247).

8. **ENVER HOXHA, «Me Stalinin», Kujtime** *(«Avec Staline», Souvenirs)*, Tiranë, 1979, f. 77, 82, 117.

9. **ENVER HOXHA, «Hrushovianët»,** *(«Les khrouchtéviens»)*, Tiranë, 1980, f. 356.

10. **ENVER HOXHA, «Raport në Kongresin VIII të PPSH»** *(«Rapport au VIIIème Congrès du PTA»)* Tiranë, 2981, f. 145-151.

11. **ENVER HOXHA, «Rreziku anglo-amerikan për Shqipërinë»** *(«Les menées anglo-americaines en Albanie», Souvenirs)*, Tiranë, 1982, f. 90, 93, 129.

12. **ENVER HOXHA, «Fjala para zgjedhësve»** *(«Discours électoral»)*, Tiranë, 1982, f. 47.

13. **ENVER HOXHA, «Vite të vegjëlisë» (Kujtime për Gjirokastrën)** *(«Années d'enfance» — Souvenirs de Gjirokastër)*, Tiranë, 1983, f. 22-25, 46, 53-54.

14. **ENVER HOXHA, «Shënime për Lindjen e Mesme»** *(«Réflexions sur le Moyen-Orient»)*, Tiranë, 1984, f. 187, 368, 433-484.

15. **ENVER HOXHA, Studimet duhen të lidhen ngushtë me problemet** *(Les études doivent être étroitement liées aux problèmes)*, «Vepra» (Œuvres), 11, Tiranë, 1972, f. 246.

16. ENVER HOXHA, **Shënime në librin e përshtypjeve të Muzeut të Shkodrës** *(Note dans le livre d'impressions du Musée de Shkodër)*, «Vepra» («Œuvres»), 12, Tiranë, 1972, f. 206-2J7.

17. **ENVER HOXHA, Raport në Kongresin III të PPSH** *(Rapport au III*[e] *Congrès du PTA)*, «Vepra» *(Œuvres»)*, 13, Tiranë, 1973, f. 400.

18. **ENVER HOXHA, Marksizëm-leninizmi mëson se populli krijon historinë** *(Le marxisme-léninisme nous apprend que c'est le pepule qui fait l'histoire)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 13, Tiranë, 1973, f. 193.

19. **ENVER HOXHA, Mbi intelektualët** *(A propos des intellectuels)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 15, Tiranë, 1975, f. 279--280.

20. **ENVER HOXHA, Nga intervista dhënë Manolis Glezosit për gazetën «Avji» të EDA-s** *(Interview à Manolis Glezos pour le journal «Avji» de EDA)*, «Vepra *(«Œuvres»)*, 15, Tiranë, 1973, f. 135.

21. **ENVER HOXHA, Mbi disa probleme të Historisë së Shqipërisë** *(De certains problèmes de l'Histoire de l'Albanie)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 17, Tiranë, 1974, f. 177--184.

22. **ENVER HOXHA, Dituria e kultura në Shqipërinë socialiste janë bërë të masave** *(Le savoir et la culture en Albanie socialiste sont devenus le bien des masses)*, «Vepra» *(«Œuvres»)* 17, Tiranë, 1974, f. 481-482, 503.

23. **ENVER HOXHA, Te populli shqiptar popujt arabë kanë një mik besnik** *(Le peuple albanais est un ami dévoué des pepules arabes)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 18 ʻ1Tiranë 1975, f. 19-22.

24. **ENVER HOXHA, Të mësojmë e dijen ta vemë në shërbim të popullit**(*Apprenons et mettons le savoir au ser-*

vice du peuple), «Vepra» *(«Œuvres)*, 21, Tiranë, 1976, f. 6.

25. **ENVER HOXHA, Populli ynë ka trashëguar një kulturë të madhe me tradita përparimtare** *(Notre peuple a hérité une grande culture aux traditions progressistes)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 21, Tiranë, 1976, f. 356.

26. **ENVER HOXHA, Saranda është një krahinë me prespektivë të madhe** *(Sarande est une région aux vastes prespectives)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 22, Tiranë, 1976, f. 369.

27. **ENVER HOXHA, Inteligjencia jonë rritet dhe zhvillohet në gjirin e popullit** *(Notre intelligentsia grandit et se développe au sein du peuple)*, «Vepra» *(Œuvres»)*, 23, Tiranë, 1977, f. 502-570.

28. **ENVER HOXHA, Monumentet e kulturës — thesar i madh i popullit tonë** *(Les monuments de culture — grand trésor de notre pepule)*, «Vepra» *(«Œuvers»)*, 23, Tiranë, 1977, f. 243-253.

29. **ENVER HOXHA, Shkenca dhe teknika te ne janë pronë e masave.** *(La science et la technique chez nous sont le bien des masses)*, «Vepra» *(«Œuvres»)*, 23, Tiranë, 1977, f. 1-26.

30. **ENVER HOXHA, Shtëpia e kulturës të vlojë si një zgjua bletësh** *(La Maison de Culture doit grouiller comme une ruche d'abeilles)*, *«Vepra»* *(«Œuvres»)*, 25, Tiranë, 1977 f. 528-530, 532, 534.

31. **ENVER HOXHA, Kuadri dhe organizimi i punës luajnë rol të madh në zhvillimin e shkencës** *(Les cadres et*

l'organisation du travail jouent un grand rôle dans le développement de la sience), «Vepra» (*«Œuvres»*), 26, Tiranë, 1978, f. 56-57.

32 **ENVER HOXHA, Historia është shkencë që kërkon të pasqyrohen drejt ngjarjet** *(L'histoire est une science exigeant un juste reflet des événements)*, «Vepra» (*«Œuvres»*), *27, Tiranë*, 1978, f. 349-352.

33. **ENVER HOXHA, Puna shkencore kërkon pasion, disiplinë, metoda** *(Le travail scientifique doit se fonder sur la passion, la discipline et les méthodes)*, «Vepra» (*«Œuvres»*), 29, Tiranë, 1979, f. 367.

34. **ENVER HOXHA, Nuk lejojmë të merret nëpër këmbë liria e Atdheut** *(Nous ne tolérons pas qu'on foule aux pieds la liberté de la Patrie)* «Vepra» (*Œuvres»*), *33.* Tiranë, 1981, f. 12.

35. **ENVER HOXHA, Dëshirat e studiuesve dhe të shkencëtarëve tanë u realizuan vetëm në pushtetin popullor** *(Les aspirations de nos chercheurs et de nos savants ont été réalisées seulement sous le pouvoir populaire).* «Vepra» («Œuvers»), 33, Tiranë, 1981, f. 241-242.

36. **ENVER HOXHA, Studimet historike t'i shërbejnë sqarimit të problemeve të gjenezës së popullit tonë** *(Les études historiques doivent servir à l'éclaircissement des problèmes de la genèse de notre pepuple)*, «Vepra» (*«Œuvers»*), 42, Tiranë, 1984, f. 73-82.

37. **ENVER HOXHA, Disa mendime për forcimin e shtypit ushtarak** *(Quelques réflexions sur la consolidation de la presse de l'armée)*, «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1972-1973, Tiranë, 1974, f. 414, 427.

38. **ENVER HOXHA, Veteranët kanë ngritur lart emrin e Atdheut** *(Les veterans ont rehaussé le renom de la Patrie)* «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1974-1975, Tiranë, 1977, f. 16-17.

39. **ENVER HOXHA, Shkrimtarët dhe artistët janë ndihmës të Partisë** *(Les écrivains et les artistes sont les auxiliaires du Parti)*, «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1974-1975, Tiranë, 1977, f. 110-111.

40. **ENVER HOXHA, Si duhet të kuptohet e të thellohet më tej revolucioni tekniko-shkencor** *(Comment comprendre et approfondir la révolution technique et scientifique)*. «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1976-1977, Tiranë, 1980, f. 394-425.

41. **ENVER HOXHA, Shkenca etnografike — pasqyrë e kulturës popullore** *(La science ethnographique, reflet de la culture populaire)*, «Raporte e fjalime» (*«Rapport et Discours»*), 1976-1977, Tiranë, 1980, f. 331, 332, 341, 344, 345.

42. **ENVER HOXHA, Të hartojmë një vepër të përpiktë shkencore** (Elaborons une œuvre d'exactitude scientifique), «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1980-1981, Tiranë, 1983, f. 296-297.

43. **ENVER HOXHA, Puna e Partisë të zbatohet shkencërisht** *(Le travail du Parti exige une application scientifique)*, «Raporte e fjalime» (*«Rapports et Discours»*), 1980-1981, Tiranë, 1983, f. 218-219.

44. **ENVER HOXHA, Problemet e arësimit e të kulturës të kuptohen në radhë të parë nga ana ideologjike** *(Les problèmes de l'enseignement et de la culture doivent*

être analysés avant tout du point de vue idéologique), «Raporte e fjalime» *(«Rapports et Discours),* 1980-1981, Tiranë, 1983, f. 61-62, 66-67.

45. **ENVER HOXHA, Përparimi i vendit është i pandarë nga zhvillimi i shkencës dhe i teknikës** *(Le progrès du pays est étroitement lié au développement de la science et de la technique),* «Raporte e fjalime», *(«Rapports et Discours»),* 1980-1981, Tiranë, 1983, f. 168-207.

46. **ENVER HOXHA, Të ngrihen në një nivel më të lartë shkencat që studiojnë historinë, gjuhën dhe kulturën tonë kombëtare.** *(Elevons à un niveau supérieur les sciences étudiant notre histoire, notre langue et notre culture nationale),* «Studime politiko-shoqërore» *(«Etudes politiques et sociales»),* 1983, 4, f. 8-23.

47. **RAMIZ ALIA, «Puna kërkimore shkencore t'i shërbejë zhvillimit aktual e perspektiv të vendit»** *(«Le travail de recherche scientifique doit servir au développement actuel et perspectif du pays»),* Tiranë, 1980, f. 64-71.

48. **«RAMIZ ALIA, Fjala e mbajtur në Mbledhjen jubilare të Këshillit të Përgjthshëm të FDSH-s, kushtuar 40-vjetorit të Frontit Demokratik** *(Discours prononcé à la Réunion du Conseil Général du FDA consacrée au 40ème anniversaire du Front Démocratique),* «Zëri i Popullit», 16 shtator, 1982, Nr. 222 (10649).

49. **ADAMI**, JOVAN, **«Rrugë dhe objekte arkeologjike në Shqipëri»** (*«Routes et objets archéologiques en Albanie»*), Tiranë. 1983, 165, f.

Komunikacionet tokësore antike: Rruga Egnatia, rrugët Durrës-Apoloni; Apoloni-Vlorë-Orikum-Llogara-Finiq-Butrint; Naronë-Shkodër-Lezhë. Rruga tranversale e veriut, rruga gjatë luginës së Vjosës etj. Rrugët detare. Komunikacionet tokësore gjatë mesjetës: rrugët Shkodër-Lezhë; Lezhë-Orosh; Durrës-Fushë e Tiranës-Dibër; rruga transversale e veriut etj. Vëzhgime historiko-arkeologjike: ujësjellësi antik i Durrësit, objekte kulti, kështjella, qyteza ilire e Marshejt, nekropoli i Durrësit, zbulime arkeologjike në Maliq e gërmime në Apoloni etj.

Les communications terrestres antiques: Via Egnatia, les routes Durrës-Apollonie; Apollonie-Vlorë-Oricum--Llogara-Finiq-Butrint; Narone-Shkodër-Lezhë; la route transversale du Nord, la route à travers la vallée de la Vjosë etc. Les routes maritimes. Les communications terrestres durant le Moyen-Age: les routes Shkodër-Lezhë: Lezhë-Orosh; Durrës-Plaine de Tirana-Dibër; la route transversale du Nord etc. Observations historiques et archéologique: l'aqueduc antique de Durrës; objets de cultes; forteresses; la citadelle illyrienne de Marshej; la nécropole de Durrës; découvertes archéologiques à Maliq et fouilles à Apollonie.

50. **ADHAMI**, STILIAN, **Foleja e shqiponjave** (*Le nid des aigles),* «M.K.SH», 1975, 1, f. 48-52, 2 fig.

Kalaja e Krujës. Të dhëna historike për qytetin e Krujës dhe për ndërtimin e kalasë. Planimetria, muret rrethuese, kullat, hyrjet.

La forteresse de Kruja. Données historiques sur la ville de Kruja et sur la construction de la forteresse; Le plan, les murs d'enceinte, les tours, les entrées.

51. **ADHAMI**, STILIAN, **Mozaiku më i hershëm i vendit tonë** *(La mosaïque la plus ancienne de notre pays)*, «M.K.SH», 1975, 2, f. 5-8, 2 fig.

Mozaiku i Durrësit, që ka si figurë qendrore kokën e një femre: Historiku i zbulimit dhe përshkrimi i mozaikut. Datimi: fundi i shek. III — fillimi i shek. IV p.e.sonë.

La mosaïque de Durrës ayant comme figure centrale la tête d'une femme: Historique de la découverte et description de la mosaïque. Datation: fin du IIIe — début du IVe siècle av.n.ère.

52. **ADHAMI**, STILIAN, **Shtjefën Gjeçovi një ndër pionierët e mbrojtjes dhe gjurmimit të monumenteve** *(Shtjefën Gjeçovi l'un des pioniers de la protection et de la racherche des monuments)*, «Monumentet», 1981, 2, f. 91-97. *Rés. fr.*

Kontributi i Shtjefën Gjeçovit si hulumtues i palodhur në fushën e gjurmimit dhe të mbrojtjes së monumenteve tona të kulturës.

Contribution de Shtjefën Gjeçovi en tant que le premier investigateur infatiguable dans le domaine de la recherche et de la protection des monuments de culture en Albanie.

53. **AJETI**, IDRIZ, **Për historinë e marrëdhënieve të hershme gjuhësore shqiptare-sllave** *(A propos des rapports linguistiques anciennes albano-slaves)*, «K.I.S.I.», 1974, II, f. 127-135. «Iliria», V. 1976, éd. fr., pp. 105-112.

Shqiptarët trashëgimtarë të pandërmjetshëm të qytetërimit të lashtë ilir. Dukja e shprehjeve të shqipes në terminologjinë e sferës baritore të të folmeve serbokroate.

Les albanais-héritiers sans interruption de l'ancienne civilisation illyrienne. L'apparition des expressions albanaises dans la terminologie du domaine pastorale des parlers serbo-kroates.

54. **AJETI**, IDRIZ, **Kontribut për studimin e onomastikës mesjetare në territorin e Malit të ZI, Bosnjë-Hercegovinës dhe të Kosovës** *(Contribution sur l'onomastique médiévale du térritoire du Monténégro, de la Bosnie-Herzégovine et de la Kosove)*, «SH.T.T.», Tiranë, 1982, f. 265-276.

Mbi bazën e shqyrtimit të një numri emrash vetjakë e toponimesh me origjinë shqiptare, hidhet poshtë teza sipas së cilës pretendohet se shqiptarët janë të ardhur në krahinat e Kosovës dhe të Rafshit të Dukagjinit nga fundi i shek. XVII-fillimi i shek. XVIII, pas tërheqjes së elementit serb të këtyre krahinave drejt veriut.

Se fondant sur l'examen d'un nombre de noms personels et de toponymes d'origine albanaise, on réfute la thèse selon laquelle on prétend que les Albanais soient instalés dans les régions de Kosove et de Rrafsh de Dukagjin vers la fin du XVIIe-début du XVIIIe siècle après la retraite de l'élément serbe de ces régions en direction du Nord.

55. **ALIU**, SKËNDER, **QIRIAQI**, VANGJEL, **Varreza tumulare e Prodanit** — *(Fouilles archéologiques 1973 — Prodan)*, «Iliria, III, 1974, f. 409-412, «B.A.», 4, 1974, f. 49-52, «Iliria», III, 1975, éd. fr., pp. 421-424.

Konstruksioni i tumës së Prodanit. Dy mënyrat e varrimit dhe inventari i varreve. Kufijtë kronologjikë të ndërtimit dhe përdorimit të tumës, shek. XII p.e.sonë — shek. VIII-VII p.e.sonë.

Construction du tumulus de Prodan. Deux modes de sépultures et l'inventaire des tombaux. Limites chronologiques de la construction et de l'emploi du tumulus, XIIe siècle (a.n.è).-VIIIe-VIIe siècle (a. n. è.)

56. **ANAMALI**, SKËNDER, **Amantia** *(Amantia)*, «Iliria», II, 1972, f. 61-133, 23 tab. «Iliria», II, 1972, éd.fr., pp. 67-148, 23 pl.

Të dhënat burimore dhe historiku i kërkimeve. Përshkrimi i akropolit, i mureve mbështetëse, i stadiumit dhe i tempullit të qytetit. Mbishkrimet dhe të dhënat e tyre për organizimin shtetëror. Skulpturat dhe kultet. Qeramika dhe objektet metalike. Qarkullimi monetar. Nekropoli. Përfundime.

Sources écrites et historiques des recherches. Déscription de l'acropole, des murs de soutènements, du stade et du temple de la ville. Les inscriptions et leurs données sur l'organisation étatique. Sculptures et cultes. Céramique et objets métalliques. Circulation monétaire. La nécropole. Conclusions.

57. **ANAMALI**, SKËNDER, **Zbulime të reja arkeologjike për marrëdhëniet e shqiptarëve me Bizantin në mesjetën e hershme** *(Les nouvelles découvertes archéologiques sur les rapports des Albanais avec Byzance dans le Haut Moyen Age)* «S.H.», 1972, 1, f. 157-163. Rés. fr. «S.A.», 1972, 1, pp. 135-141.

Varreza të mesjetës së hershme në Shqipërinë e Veriut dhe të Mesme, në kalatë e Dalmaces e të Shurdhahut, në krahinat e Kukësit, Matit e Mirditës dhe pranë

qyteteve Krujë e Lezhë. Inventari, kultura e tyre dhe lidhjet me kulturën bizantine. Zbulime në disa vendbanime të Shqipërisë Juglindore, bazilika në Kepin e Linit dhe mozaikët e saj (shek. VI i e.sonë). Zbulimi i lidhjeve të shqiptarëve të hershëm me Bizantin nëpërmjet studimit të qarkullimit monetar mesjetar. Rezultatet e gërmimeve të reja arkeologjike për vazhdimësinë iliro-shqiptare dhe autoktoninë e shqiptarëve.

Les tombeaux du Haut Moyen Age dans l'Albanie du Nord et Centrale, dans les forteresses de Dalmace et de Shurdhah, dans les régions de Kukës, Mat et Mirdite et à la proximité des villes de Kruje et de Lezhë. Inventaire, leur culture et leurs rapports avec la culture byzantine. Découvertes effectuées dans certaines agglomérations de l'Albanie du Sud-Est, la basilique du cap de Lin et ses mosaïqies (VIe s. de n.è.). Mise à jour des liens existant entre les premiers Albanais et Bysance à travers l'étude de la circulation monétaire au Moyen Age. Les résultats des récentes fouilles archéologiques sur la continuité illyro-albanaise et le caractère autochtone des Albanais.

58. **ANAMALI**, SKËNDER, **Nga ilirët tek arbërit** *(Des Illyriens aux Albanais)*, «K.I.S.I.», 1974, II, f. 27-47, 5 harta. «S.A.», 1972, 2, pp. 153-172. «B.A.I.E.S.», 1972, X/2, «S.H.», 1973. 3, f. 121-140. Rés. fr. «Iliria», V, 1976, éd. fr., pp. 23-40, 5 cartes. «SH.T.T.», Tiranë, 1982. f.94-115, 5 harta

Tezat dhe teoritë e ndryshme mbi «romanizimin» e ilirëve dhe ndryshimet etnike në Ballkan në prag të mesjetës dhe qëndrimi kritik ndaj tyre. Etapat e kalimit nga antikiteti në mesjetën e hershme dhe kushtet historike në të cilat është ruajtur popullsia e lashtë ilire. Tiparet karakteristike të kulturës materiale në territorin e Ilirisë së Jugut gjatë këtyre etapave dhe problemi i vazhdimësisë nga ilirët tek arbërit në dritën e të dhënave arkeologjike. Kultura e Komanit. Vazhdimësia e jetës qytetare.

Thèses et théories sur la «romanisation» des Illyriens et changements ethniques dans les Balkans au seuil du Moyen Age; examen critique de ces théses et théories. Etapes de passage de l'Antiquité au Haut Moyen Age et conditions historiques dans lesquelles s'est conservée l'ancienne population illyrienne. Traits caractéristiques de la culture matérielle sur le territoire de l'Illyrie du Sud au cours de ces étapes et le problème de la continuité illyro-albanaise à la lumière des données archéologiques. La culture de Koman. Continuité de la vie urbaine.

59. **ANAMALI**, SKËNDER, **Préhistoire et Antiquité — Les Illyriens, «Historie de l'Albanie», sous la direction de S. Pollo et A. Puto** *(Prehistoria dhe antikiteti — Ilirët, «Historia e Shqipërisë» nën drejtimin e S. Pollos e A. Putos)*, Edition Horvath P., Lyon 1974, pp. 5-30, 8 pl.

Gjurmët e para të shoqërisë njerëzore në territorin e Shqipërisë. Etnogjeneza e ilirëve dhe trojet e tyre. Fillimet e kulturës ilire. Kolonitë helene në Iliri. Shtetet federative ilire dhe kultura qytetare. Shteti ilir dhe luftërat iliro-romake. Pushtimi romak dhe kryengritjet e ilirëve. Qytetet e rrugët e komunikacionit. Qendresa ilire ndaj romanizimit.

Les premiers vestiges de la société humaine sur le territoire de l'Albanie. L'ethnogenèse des Illyriens et leurs sols. Les débuts de la civilisation illyrienne. Les colonies hellènes en Illyrie. Les Etats fédératifs illyriens et la culture urbaine. L'Etat illyrien et les luttes illyro--romaines. La domination romaine et les soulèvements des Illyriens. Les villes et les voies de communication. La résistence des Illyriens contre la romanisation.

60. **ANAMALI**, SKËNDER, **«Mosaïques de l'Albanie»** *(«Mozaikë të Shqipërisë»)*, Tiranë, 1974, 60 fig.

Të dhëna për mozaikët e zbuluar në Shqipëri. Përshkrim i tyre sipas renditjes së mëposhtme: mozaiku më i

hershëm (koka e një gruaje) nga Durrësi; mozaikët e periudhës romake bardhë e zi dhe ata të aplikuar nga Apolonia, Durrësi, Saranda e Butrinti; mozaikët e kohës së vonë antike të zbuluar në Elbasan, Lin, Tiranë, Butrint etj.

Données sur les mosaïques découvertes en Albanie. Leur description selon l'ordre suivant: la mosaïque la plus ancienne (tête d'une femme) de Durrës; les masaïques de la période romaine blanc et noire et celles appliquées d'Apollonie, Durrës, Sarandë et Butrint; les mosaïques de la Basse Antiquité découvertes à Elbasan, Lin, Tiranë, Butrint etc.

61. **ANAMALI**, SKËNDER, **Mozaikët e bazilikës paleokristiane të Linit (Pogradec)** *(Les mosaïques de la basilique paléochrétienne de Lin-Pogradec)*, «Iliria», III, 1974, f. 329-342, 5 tab. «Iliria», III, 1975, ed. fr., pp 339-353, 5 pl.

Shtatë kompozime me mozaikë në ambientet e bazilikës së Linit: mozaikët e narteksit, pastoforit, anijatës qendrore dhe të dy anijatave anësore, «catecumeneum»-it, baptisterit, një kapeleje të vogël në veri të bazilikës dhe ato të pragjeve të shkallëve. Tematika, motivet dhe ngjyrat. Analogjitë me mozaikët e Apolonisë, Durrësit, Butrintit dhe Sarandës, zonës së liqenit të Ohrit dhe Amfipolit. Datimi i mozaikëve të Linit në shekujt V-VI. Problemi i prejardhjes së mjeshtrave mozaicistë që punuan në Lin.

Sept compositions de mosaïques dans les locaux de la basilique de Lin: mosaïques du narthex, du pastophore, de la nef centrale et des deux nefs latérales, du «chatechumeneum», du baptistère, de la petite chapelle au nord de la basilique et du seuil de l'escalier. Leur thematique, leurs motifs et couleurs. Analogies avec les mosaïques d'Apollonie, de Durrës, de Butrint et de Sarande, ainsi qu'avec celles de la zone du lac d'Ochride et d'Amphipolis. Datation des masaïques de Lin aux Ve-VIes. Le problème de l'origine des maîtres des mosaïques qui ont travaillé à Lin.

62. **ANAMALI**, SKËNDER, **Rezultatet e gërmimeve të vitit 1973 në Kalanë e Pogradecit** *(Fouilles archéologiques 1973 — Pogradec)*, «Iliria», III, 1974, f. 469-474. 2 fig. «B.A.», 4, 1974, f. 111-118. «Iliria», III, 1975, éd. fr. pp. 481-486. 2 fig.

Stratigrafia e vendbanimit; muri perëndimor i kalasë. Gjetjet arkeologjike për vazhdimësinë kulturore dhe etnike të vendbanimit. Kufijtë kronologjikë, shek. V p.e.sonë — shek. IX i e.sonë.

Stratigraphie de l'agglomération; le mur occidental de la forteresse. Objets trouvés lors des fouilles archéologiques qui confirment la continuité culturelle et ethnique de cette agglomération. Limites chronologiques: Ve s. a. v. n. è. — IXe s. de n. è.

63. **ANAMALI**, SKËNDER, **Données épigraphiques sur quelques cités de l'Illyrie du Sud** *(Të dhëna mbishkrimore për disa qytete të Ilirisë së Jugut)*, «U.I.N.», Sarajevo, 1975, Posebna izdanja, Knjiga XXIV, pp. 175-182, 1, pl. «Iliria», VI, 1976, f. 125-130, apendix epig.

Problemi i organizimit të brendshëm administrativ e politik dhe i statusit të qyteteve ilire Amantia, Bylis Klos e Rabije, duke u mbështetur në të dhënat e burimeve epigrafike, që i përkasin perudhës së shekujve III-II p.e. sonë. Përfshirja e këtyre qyteteve në një bashkësi të vetme, në atë të bylinëve.

Le problème de l'organisation intérieure administrative et politique et des status des villes illyriennes d'Amantie, de Byllis, de Klos et de Rabije, à partir des données et sources épigraphiques se rapportant à la période des IIIe-IIe siècles av.n.è. L'auteur avance l'idée que ces villes faisaient partie d'une seule communauté, celle des Bylliens.

64. **ANAMALI**, SKËNDER, **Stelushi, mburojë e Skënderbeut në Mat** *(Stelush, un rempart de Skenderbeg à Mati)*, «M.K.SH.», 1975, 2, f. 66-68.

Të dhëna historike e gojore për Stelushin dhe identifikimin e tij me kalanë e Varoshit në Mat. Materialet arkeologjike për fillimet e jetës në gjysmën e parë të mijëvjeçarit të fundit para e.sonë. Kthimi i kështjellës së Stelushit në mesjetë në një qendër të fortifikuar me tipare të një qyteti mesjetar. Roli strategjik i Stelushit në periudhën e Skënderbeut.

Données historiques et légendes sur Stelush et son identification avec la forteresse de Varosh à Mat. Les matériaux archéologiques sur les débuts de la vie à la première moitié du dernier millénaire a.n.è. Transformation de la forteresse de Stelush au Moyen Age en un centre fortifié aux traits d'une ville médiévale. Le rôle stratégiques de Stelush pendant la période de Skanderbeg.

65. **ANAMALI**, SKËNDER, **Rezultatet e gërmimeve arkeologjike të vitit 1975 në Ballsh** *(Les résultats des fouilles archéologiques à Ballsh)*, «Iliria», VI, 1976, f.359-361, 2 fig.

Bazilika e Ballshit dhe ambientet përreth saj. Hyrja dhe një dysheme e shtruar me blloqe të mëdha gurësh gëlqerorë. Muri që rrethonte monumentin dhe ambientet e tjera përreth. Një ambjent i vogël me absidë, me pus në mes. Gjurmë afreskesh. Një monedhë argjendi venedikase. Monumenti kryesor — bazilikë me tri anijata. Përshkrimi i dyshemesë, i një stere uji dhe i disa relieveve të artit paleokristian. Qeramika dhe materiali i ndërtimit.

La basilique de Ballsh et les locaux environnants. L'entrée et un plancher revêtu de grandes blocs de pierres calcaires. Le mur qui cernait le monument et les pièces avoisinantes à celui-ci. Une petite pièce à abside, dont le milieu etait occupé par un puits. Traces de fresques. Une monnaie d'argent venitienne. Le monument principal: la basilique à trois nefs. Déscription d'une citerne d'eau et de certains reliefs appartenant à l'art paléochrétien. Céramique et matériaux de construction.

66. **ANAMALI**, SKËNDER, **Bazilika e Ballshit** *(La basilique de Ballsh)*, «Iliria», VII-VII, 1977-1978, f. 301-306, 2 fig. Rés. fr., «Fieri 1976», 1978, f. 49-55, 2 fig.

Gërmime të vitit 1976. Zbulimi i korpusit kryesor të bazilikës dhe i një numri pjesësh arkitektonike (kapitele, korniza, pllaka e pilastra të zbukuruara). Përshkrimi i planimetrisë së monumentit. Koha e ndërtimit dhe e ndërhyrjeve të mëvonshme. Analiza e pjesëve të zbukuruara, që i takojnë plastikës dekorative arktitektonike bizantine.

Fouilles de 1976. Découverte du corpus principal de la basilique ainsi que d'un nombre de fragments architechtoniques (chapitaux, corniches, plaques et pilastres décorés). Description de la planimétrie du monument, periodes de construction et d'interventions postérieures Analyse des fragments décorés appartenant à la plastique décorative architectonique byzantine.

67. **ANAMALI**, SKËNDER, **Arkeologjia dhe traditat popullore bujqësore** *(L'archéologie et les traditions populaires agricoles)*, «K.K.S.E.», Tiranë, 1977, f. 319-325.

Të dhëna për zhvillimin e bujqësisë dhe të vendbanimeve fshatare ilire në shek. III-IV të e.sonë. Shumëllojshmëria e veglave bujqësore në shek. V-VI të e.sonë. Vazhdimësia e zhvillimit të bujqësisë në mesjetën e hershme dhe më vonë në periudhën e marrëdhënieve feudale.

Données sur le développement de l'agriculture et des agglomérations paysannes illyriennes aux IIIe-IVe siècles de n.ère. La variété des instruments agricols. Les reliefs représantant des agriculteurs et des instruments agricoles. Les traditions agricoles aux Ve-VIe siècles de n.ère. La continuité du développement de l'agriculture au Haut Moyen Age et plus tard dans la période des rapports féodaux.

68. **ANAMALI**, SKËNDER — **KOMATA**, DAMIAN, **Varreza e Kalldrunit (Koplik)** (*La nécropole de Kalldrun (Koplik)*, «K.M.SH.», 1978, f. 96-116, 2 fig., 7 tab.

Gërmime të vitit 1962. Përshkrimi i varreve, ndërtimi i tyre dhe riti i varrimit. Inventari i varreve: qeramikë, stoli metalike, monedha. Gurët e varreve me emra karakteristikë ilirë. Datimi dhe identifikimi me Cinnau të itinerarëve antikë.

Fouilles 1962. Description des tombeaux, leur construction et rite de sépulture. Inventaire des tombeaux: céramique, parures métalliques, monnaies. Les pierres tombales portant des noms caractéristiques illyriens. Datation et identification avec Cinnau mentionnée dans les itinéraires antiques.

69. **ANAMALI**, SKËNDER, **Antikiteti i vonë dhe mesjeta e hershme në kërkimet shqiptare** (*Basse Antiquité et Haut Moyen Age dans les recherches albanaises*), «Iliria», IX-X, 1979-1980, f. 5-21. Trad. fr.

Vështrim i përgjithshëm i arritjeve të deritanishme. Prania e një kulture të vetme në përbërjen e së cilës ka edhe elemente të lashta. Vazhdimi i jetës qytetare në provincat ilire të Perandorisë Bizantine: keshtjellat; ndërtimet monumentale kishtare të shek. V-VI. Gjurmimi dhe studimi i kulturës së arbërve në mesjetën e hershme: «Kultura e Komanit» e shek. VI-VIII dhe lidhjet e saj me kulturën ilire. Vazhdimësia etnike arbër — shqiptar në shek. IX-XII. Qendrat e banimit. Munumente kulti, që vazhdojnë që nga koha antike. Varre e varreza të shek. XI-XII: interpretimi i stolive të varrezës.

Aperçu général sur les résultats obtenus jusqu'ici. La présence d'une culture unique contenant aussi des éléments des périodes précédantes. La continuation de la vie urbaine dans les provinces illyriennes de l'Empire Bysantin: les forteresses, les constructions monumentales ecclésiastiques des Ve-VIe siècle. Recherches et étude de la civilasation des Albanais du Haut Moyen Age: «La

civilisation de Koman» des VIe-VIIIe siècles et ses liens de parenté avec la civilisation illyrienne. Continuité éthnique Arbër-Albanais aux IXe-XIIe siècle. Centres d'habitation Les monuments de culte. Les tombeaux et les nécropoles des XIe-XIIe siècles: interprétation des parures de la nécropole.

70. **ANAMALI,** SKËNDER — **SPAHIU** HËNA, **Varreza arbërore e Krujës** *(La nécropole albanaise de Kruje)*, «Iliria», IX-X, 1979-1980, f. 47-103, 11 tab. Rés. fr.

Vendndodhja dhe historiku i kërkimeve në varrezën e Krujës. Përshkrimi i varrezës dhe i varreve. Analiza e gjetjeve: veglat e punës dhe armët, qeramika, stolitë. Datimi i varrezës në shek. VI-VIII të e.sonë. Arbërit si bartës të kulturës materiale të varrezës. Afria e varrezës së Krujës me atë të Kalasë së Dalmaces.

Emplacement de la nécropole de Kruje et historique des recherches y effectuées. Description de la nécropole et des tombeaux. Analyse des objets trouvés lors des fouilles archéologiques: les instruments de travail et les armes, la céramique, les parures. Datation de la nécropole aux VIe-VIIIe siècles de notre ère. Les Arbërs-porteurs de la culture matérielle de la nécropole. Liens de parenté entre la nécropole de Kruje et celle de la forteresse de Dalmace.

71. **ANAMALI,** SKËNDER, **Kështjella e Pogradecit** *(La forteresse de Pogradec)*, «Iliria», IX-X. 1979-80, f. 211--258, 19 tab. Rés. fr.

Historiku i kërkimeve. Periudhat e banimit: shek. V — gjysma e parë e shek. IV p.e.sonë; gjysma e dytë e shek. IV — shek. I p.e.sonë; shek. I p.e. sonë — shek. III e. sonë; shek. IV-VIII e.sonë. Uniteti i kulturës materiale të kështjellës që i takon një popullsie autoktone, e cila që në mesjetën e hershme njihet me emrin arbër. Identifikimi i qytezës ilire të Pogradecit. Intensiteti i jetës pas shek. VIII të e.sonë.

Historique des recherches. Périodes d'habitation: Ve siècle-première moitié du IV siècle av.n.ère; deuxième moitié du IVe siècle av.n.ère. — I siècle av.n.ère; Ier sicèle av.n.ère-IIe siècle de n.ère; IVe-VIIIe siècle de n.ère. Unité de la culture matérielle de la forteresse appartenant à une population autochtone connue au Haut Moyen Age sous le nom des Arbërs. Identification de la citadelle illyrienne de Pogradec. Intensité de sa vie après le VIIIe siècle de notre ére.

72. **ANAMALI**, SKËNDER, **«Arkeologjia dhe bujqësia»** *(«L'archéologie et l'agriculture»)*, Tiranë, 1980, 114 f., 7 tab.

Të dhëna për bujqësinë parahistorike. Veglat bujqësore të ilirëve. Dëshmitë e autorëve antikë për pjellorinë e truallit ilir dhe përbërjen shoqërore të bujqërve ilirë. Bujqësia dhe veglat bujqësore në katër shekujt e parë të erës sonë. Bujqit në monumentet skulpturore. Diga e Krapsit. Eksporti i drithit dhe të dhënat gjuhësore për traditat e lashta bujqësore.

Données sur l'agriculture préhistorique. Les instruments agricoles des Illyriens. Les temoignages des auteurs antiques sur la fertilité du sol illyrien et la constitution sociale des agriculteurs illyriens. L'agriculture et les instruments agricoles pendant les quatre premiers siècles de n.ère. Les agricultures représentés sur les monuments de sculpture. Le barrage de Kraps. L'exportation des céréales et les données linguistiques sur les anciennes traditions agricoles.

73. **ANAMALI**, SKËNDER, **Gjetje romako-mesjetare dhe problemi i vazhdimësisë në krahinën e Skraparit** *(Objets romano-médiévaux trouvés lors des fouilles archéologiques et le problème de la continuité dans la région de Skrapar)*, «Z.A.S.», 1980, f. 61-67.

Gjetje të varrezës së Jelenckës. Kalaja e Çorovodës dhe përshkrimi i saj. Zbulime të reja nga rrënojat e kështjellave të kohës së vonë antike e të mesjetës në

Gradec, Lavdar e Dhorës. Gërmime në Leshnje dhe objekte të shek. I-III e të mesjetës së hershme. Dëshmi për vazhdimësinë.

Objets trouvés lors des fouilles archéologiques de la nécropole de Jelenckë. La forteresse de Çorovodë et sa description. Nouvelles découvertes de provenance des ruines des forteresses de la Basse Antiquité et du Moyen Age à Gradec, Lavdar et Dhorës. Fouilles à Leshnje et objets des Ier-IIIe siècle et du Haut Moyen Age. Témoignages sur la continuité.

74. **ANAMALI**, SKËNDER, **Rreth skulpturës dekorative arkitektonike të Bazilikës së Ballshit** *(Sur la sculpture décorative architectonique de la Basilique de Ballsh)*, «Iliria», 1981, 2, f. 237-242. Rés fr.

Paraqiten elementet më përfaqësuese të skulpturës dekorative arkitektonike të Bazilikës së Ballshit dhe shfaqen disa mendime rreth saj. Plastika dekorative arkitektonike: kapitele e impost — kapitelesh, fragmente të disa pllakave të perdeve ndarëse, grupe të ndryshme pilastrash, pak fragmente epistylesh dhe kornizash. Katër pilastra jo të mëdha të zbukuruara në reliev me motive vegjetale e zoomorfe. Skulpturë e shek. VI të e.sonë.

Mise en évidence des éléments les plus représentatifs de la sculpture décorative architectonique de la Basilique de Ballsh et opinions sur celle-ci. La plastique décorative architectonique: chapiteaux et impostchapiteaux, fragments de quelques plaques de rideaux de séparation, groupes de pilastres, quelques fragments d'épistyles et de corniches. Quatre pilastres ayant les quatre faces ornées en relief avec des motifs végétaux et zoomorphes. Sculpture du VIe siècle de notre ère.

75. **ANAMALI**, SKËNDER — **CEKA** NËRITAN, **Zef Mirdita, «Studime dardane», Prishtinë, 1979** *(Zef Mirdita,*

«Etudes dardaniennes», Prishtina, 1979), «Iliria», 1981, 2, f. 275-279. Rés. fr.

Vlerësohet pozitivisht libri i Zef Mirditës për analizën e të dhënave arkeologjike mbi formimin e popullsive dardane në epokën e bronzit dhe zhvillimin ekonomik e shoqëror të tyre në kohën antike. Duke e parë si një punim të thelluar mbi probleme të ndryshme të historisë dardane, kritikohen edhe disa pikëpamje të huazuara prej autorit nga historiografia jugosllave mbi karakterin fisnor të shtetit Ilir.

Compte rendu du livre de Zef Mirdita, apprécié en général comme un ouvrage approfondi sur les problèmes de l'histoire dardanienne. A part de l'estimation des points de valeurs tels que l'analyse des donnés archéologiques sur la formation des populations dardaniennes à l'Age du Bronze et sur leur développement économique et social dans la période de l'Antiquité, on critique aussi certains points de vue sur la caractère tribal de l'Etat illyrien empruntés par l'auteur à l'historiographie yougoslave.

76. **ANAMALI**, SKËNDER, **Bukuria e stolisë arbërore** *(Charmes des anciennes parures albanaise)*, «K.P.», 1981, 2, 131-136, 8 fig.

Stolitë-elementi më karakteristik i kulturës arbërore të mesjetës së hreshme. Larmia e motiveve dhe përmbajtja simbolike e tyre për vazhdimësinë kulturore e shpirtërore midis ilirëve dhe arbërve. Teknika e punimit. Përdorimi i tipave të rinj të stolive krahas atyre tradicionalë ilirë.

Les parures—l'élément le plus caracteristique de la culture albanaise du Haut Moyen Age. La variété des motifs et leur contenu symbolique sur la continuité culturelle et spirituelle entre les Illyriens et les Albanais. La technique de l'élaboration. L'emploi de nouveaux types de parures à côté de ceux traditionels illyriens.